

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

COMPTE RENDU INTÉGRAL
AVEC
COMPTE RENDU ANALYTIQUE TRADUIT
DES INTERVENTIONS

INTEGRAAL VERSLAG
MET
VERTAALD BEKNOPT VERSLAG
VAN DE TOESPRAKEN

COMMISSION DES RELATIONS EXTÉRIEURES

COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

lundi

maandag

24-11-2003

24-11-2003

Après-midi

Namiddag

<i>cdH</i>	<i>centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V</i>	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
<i>ECOLO</i>	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
<i>FN</i>	<i>Front National</i>
<i>MR</i>	<i>Mouvement réformateur</i>
<i>N-VA</i>	<i>Nieuw-Vlaamse Alliantie</i>
<i>PS</i>	<i>Parti socialiste</i>
<i>sp.a-spirit</i>	<i>Socialistische Partij Anders en Spirit</i>
<i>VLAAMS BLOK</i>	<i>Vlaams Blok</i>
<i>VLD</i>	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>

<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>		<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>	
<i>DOC 51 0000/000</i>	<i>Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>	<i>DOC 51 0000/000</i>	<i>Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA</i>	<i>Questions et Réponses écrites</i>	<i>QRVA</i>	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV</i>	<i>Version Provisoire du Compte Rendu Intégral (sur papier vert)</i>	<i>CRIV</i>	<i>Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>
<i>CRIV</i>	<i>Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>	<i>CRIV</i>	<i>Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>
<i>CRABV</i>	<i>Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>	<i>CRABV</i>	<i>Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>
<i>PLEN</i>	<i>Séance plénière (couverture blanche)</i>	<i>PLEN</i>	<i>Plenum (witte kaft)</i>
<i>COM</i>	<i>Réunion de commission (couverture beige)</i>	<i>COM</i>	<i>Commissievergadering (beige kaft)</i>

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>
<i>Commandes :</i>	<i>Bestellingen :</i>
<i>Place de la Nation 2</i>	<i>Natieplein 2</i>
<i>1008 Bruxelles</i>	<i>1008 Brussel</i>
<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.laChambre.be</i>	<i>www.deKamer.be</i>
<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>	<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>

SOMMAIRE

Débat d'actualité sur l'envoi de militaires belges en République Démocratique du Congo 1

Orateurs: **Louis Michel**, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères, **André Flahaut**, ministre de la Défense, **Francis Van den Eynde**, **Dirk Van der Maelen**, président du groupe sp.a-spirit, **Roel Deseyn**, **Jean-Pol Henry**, **Raymond Langendries**, président du groupe cdH, **Luc Sevenhans**, **Stef Goris**, **Geert Lambert**

INHOUD

Actualiteitsdebat over het sturen van Belgische militairen naar de Democratische Republiek Congo 1

Sprekers: **Louis Michel**, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken, **André Flahaut**, minister van Landsverdediging, **Francis Van den Eynde**, **Dirk Van der Maelen**, voorzitter van de sp.a-spirit-fractie, **Roel Deseyn**, **Jean-Pol Henry**, **Raymond Langendries**, voorzitter van de cdH-fractie, **Luc Sevenhans**, **Stef Goris**, **Geert Lambert**

REUNION COMMUNE DE LA
COMMISSION DES RELATIONS
EXTERIEURES ET DE LA
COMMISSION DE LA DEFENSE
NATIONALE

GEMEENSCHAPPELIJKE
VERGADERING VAN DE
COMMISSIE VOOR DE
BUITENLANDSE BETREKKINGEN
EN DE COMMISSIE VOOR DE
LANDSVERDEDIGING

du

van

LUNDI 24 NOVEMBRE 2003

MAANDAG 24 NOVEMBER 2003

Après-midi

Namiddag

De vergadering wordt geopend om 14.20 uur door mevrouw Annemie Neyts-Uyttebroeck, voorzitter.
La séance est ouverte à 14.20 heures par Mme Annemie Neyts-Uyttebroeck, présidente.

01 Actualiteitsdebat over het sturen van Belgische militairen naar de Democratische Republiek Congo

01 Débat d'actualité sur l'envoi de militaires belges en République Démocratique du Congo

01.01 **Louis Michel**, ministre: Madame la présidente, chers collègues, mesdames, messieurs, dernièrement, j'ai partagé avec vous les conclusions que j'ai tirées de mon récent périple en Afrique centrale. Conscient de la fragilité de la situation dans la région, je suis toutefois revenu plus confiant et convaincu de réelles perspectives de paix et de développement en Afrique centrale. Face à cette "fenêtre d'opportunité", et dans le prolongement de l'opération politico-militaire Artémis, j'ai proposé à mes collègues européens, lors du dernier Conseil Affaires générales - Relations extérieures, de mettre en place un plan d'action spécifique pour la région des Grands Lacs.

Toujours dans la dynamique de notre engagement pour la paix et la stabilité en Afrique en général, et en RDC en particulier, il faut réaliser que le rétablissement de l'appareil d'Etat et de ses fonctions régaliennes sera le véritable fondement du succès lié à une période de transition; c'est dans ce cadre que notre pays s'est engagé dans un nouveau partenariat militaire avec la RDC. Ce nouveau partenariat, qui s'inscrit dans la logique de notre soutien à la transition et à l'accord de paix pour le Congo, concerne principalement la formation d'officiers en Belgique et en RDC, ainsi que le rétablissement des installations militaires au Congo.

Ce nouveau partenariat complète par ailleurs le rôle de leader que la Belgique souhaite jouer en matière de coordination du soutien de la communauté internationale pour la création d'une nouvelle armée congolaise intégrée. Une telle réforme s'impose au sein de la restructuration de l'Etat afin de garantir la stabilité et afin de mener la transition à bonne fin.

Het gaat in dit geval om een geheel andere operatie dan die behandeld door de Rwanda-commissie. Die commissie ging immers vooral over een Belgische deelname aan een VN-vredesoperatie in Congo, Rwanda of Burundi. De recente beslissing om militairen naar Congo te sturen, situeert zich niet in een dergelijke context. Het gaat veeleer om een initiatief post conflict. namelijk tijdens de wederopbouw. Binnen dit

01.01 Minister **Louis Michel**: Na mijn terugkeer uit Centraal-Afrika was ik optimistischer over de toekomstperspectieven inzake vrede en ontwikkeling. Ik heb tijdens de jongste vergadering van de Europese Raad Algemene Zaken – Buitenlandse Betrekkingen dan ook voorgesteld dat een specifiek plan voor het gebied van de Grote Meren zou worden uitgewerkt.

Het herstel van het staatsapparaat in de Democratische Republiek Congo is de hoeksteen van het welslagen van de overgangperiode. Ons nieuw militair partnership met Congo (opleiding van officieren en herstelling van installaties ter plaatse) kadert in de coördinatie van de steun aan de oprichting van een nieuw geïntegreerd Congolees leger.

L'initiative en question n'est en rien comparable à la participation belge à l'opération de paix menée par les Nations Unies au Rwanda qui a fait l'objet d'un examen par la commission Rwanda. Il s'agit en

initiatief wordt nauw samengewerkt met andere internationale partners en met de Verenigde Naties.

Het herstel van de staatsautoriteit en de hervorming van het leger zijn cruciale elementen voor een succesvolle transitie. Na jaren van crisis heeft Congo duidelijk geopteerd voor vrede en stabiliteit. Wij zijn vastbesloten om hierbij te helpen. Bovendien hebben wij een toegevoegde waarde te bieden inzake de hervorming van het leger. Wij worden hiervoor erkend door de Congolese autoriteiten en door onze internationale partners en wij nemen dit initiatief in nauwe samenwerking met de VN.

l'occurrence d'une mesure prise au lendemain du conflit et par laquelle la Belgique contribue, en collaboration avec les Nations Unies, à la reconstruction de ce pays.

Le rétablissement de l'autorité de l'Etat et la réforme de l'armée constituent les éléments clés d'une transition réussie. A cet effet, notre pays veut et peut assurément apporter une plus-value, avec la pleine reconnaissance des autorités congolaises ainsi que de nos partenaires internationaux.

01.02 André Flahaut, ministre: Monsieur le président, depuis 1999, comme vous le savez, l'Afrique est au centre des préoccupations de politique étrangère de la Belgique. Compte tenu de la guerre civile et de l'implication de plusieurs pays étrangers dans le conflit, il était évident que le ministre de la Défense se devait de garder une certaine réserve. C'est pourquoi je me suis limité à quelques interventions ponctuelles comme, par exemple, le transport d'une aide médicale à destination des victimes de l'explosion survenue sur l'aéroport de Ndjili. Mon collègue des Affaires étrangères était bien entendu au four et au moulin pour favoriser l'émergence d'une solution pacifique au conflit.

01.02 Minister André Flahaut: Sinds 1999 diende ik als minister van Landsverdediging een zekere terughoudendheid aan de dag te leggen wegens het gewapend conflict. Begin 2003 hebben Louis Michel en ikzelf de Congolezen laten weten dat België steun zou verlenen voor de wederopbouw als de vrede zou weerkeren.

En ce qui me concerne, les choses ont commencé à évoluer au début de cette année 2003. Je me suis joint à Louis Michel pour faire savoir aux Congolais que si la paix revenait, la Belgique était prête à apporter une aide complète à la reconstruction du pays.

Het is in dat kader dat ik, amper bevestigd in mijn functie op Defensie, naar Congo ben gegaan om er alle partijen van het interne overgangsproces te ontmoeten. Mijn zending bestond er eerst en vooral in een bezoek te brengen aan de Belgische militairen die de militaire operatie Artemis steunden ten voordele van de lokale bevolking in Ituri. Zoals u weet, werd deze operatie heel snel opgezet door Frankrijk en opgevolgd door de Europese Unie. Ze had ook de steun van de VN. De regering was van oordeel dat ze de plicht had aan deze operatie deel te nemen in het kader van de aanbevelingen van de Rwandacommissie. Ik wil hier onderstrepen dat de samenwerking tussen alle partners voorbeeldig is geweest.

Je me suis rendu au Congo dans ce cadre. J'ai tout d'abord rencontré les militaires belges qui participent à l'opération Artemis en Ituri. Cette opération a été mise sur pied par la France. Elle est suivie par l'UE et bénéficie du soutien de l'ONU.

Je retiens particulièrement de cette mission avoir rencontré trois nouveaux ministres du gouvernement de Kinshasa, représentant chacun un des mouvements qui étaient précédemment en conflit. Ensemble, ils m'ont passé le même message, c'est-à-dire la volonté d'avancer vers la stabilisation interne du pays dans un cadre pacifique. Comme je passais également par Kinshasa, le président Kabila m'a de façon exceptionnelle, fait l'honneur d'un entretien en tête à tête de 45 minutes.

Ik heb met drie nieuwe ministers van de regering in Kinshasa gesproken. Zij vertegenwoordigen drie bewegingen die vroeger tegen elkaar vochten, en nu alle drie streven naar een stabiel Congo waar vrede heerst. Ik had ook de eer door president Kabila te worden ontvangen.

C'est ainsi que nous avons jeté ensemble les bases du programme de partenariat militaire. Je tiens beaucoup au nom de partenariat, pour souligner la différence avec l'ancienne coopération technique. La philosophie de base est essentiellement différente, en ce que nous sommes avant tout à l'écoute des demandes formulées par les Congolais eux-mêmes et que nous nous adaptons à leur rythme.

Ons nieuwe partnership stoelt op een andere filosofie dan de technische coöperatie: we hebben meer oog voor de verzuchtingen van de Congolezen, en passen ons aan hen aan.

De eerste vraag betreft de vorming van een geïntegreerde brigade die de Congolezen in Kisangani willen situeren. Het is in deze context dat ik onlangs een verkenningsopdracht heb uitgestuurd, die mij onmiddellijk persoonlijk verslag heeft uitgebracht. Om bepaalde kwakzaken de pas af te snijden, wil ik meteen duidelijk stellen dat er geen para's naar Congo worden gestuurd en er niet op Kolwezi wordt gesprongen. In dit stadium heeft de Ministerraad trouwens nog geen enkele beslissing genomen aangaande deze opdracht, buiten de informatie die ik op 7 november laatstleden met mijn collega van Buitenlandse Zaken aan mijn collega's heb verstrekt. Ook heb ik al de gelegenheid gehad de commissies van Kamer en Senaat te informeren over de lopende projecten.

Les Congolais souhaitent mettre sur pied une brigade intégrée à Kisangani. Dans le cadre de sa création, j'ai récemment envoyé une mission de reconnaissance. Je puis immédiatement vous informer qu'aucun para ne sera envoyé au Congo et qu'aucun parachutage ne sera organisé dans le ciel de Kolwezi. Le Conseil des ministres n'a encore pris aucune décision en dehors des éléments que je vous ai déjà communiqués le 7 novembre.

Ce que nous envisageons n'est pas un engagement de soldats belges au Congo, mais l'envoi de formateurs. En effet, il s'agirait de former une brigade aux missions de maintien de la paix pour accompagner le processus de transition interne au pays, processus que le gouvernement belge soutient. La formation PSO (Peace Support Operations) est aussi un domaine où nous pouvons faire fructifier notre expérience acquise ailleurs en Afrique, que ce soit au Bénin ou ailleurs, en collaboration avec les Français et les Américains.

Het is niet de bedoeling militairen te sturen, maar wel instructeurs, die een vredeshandhavingsbrigade op de been moeten brengen. We zullen onze ervaring met opleidingen bij *Peace Support Operations* eveneens kunnen benutten.

En outre, il ne s'agit pas pour nous de participer à une mission de maintien de la paix. Les Congolais ont effectivement l'intention de déployer cette brigade, une fois formée, dans la région de l'Ituri, en collaboration avec la MONUC (Mission des Nations unies au Congo). Mais la Belgique ne participerait pas à cette mission.

België zal niet deelnemen aan de opdracht die de vredeshandhavingsbrigade in samenwerking met de MONUC in Ituri zal uitvoeren.

Ter herinnering: Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, Zuid-Afrika en Canada werden van bij de aanvang bij het proces betrokken, terwijl Nederland eveneens spontaan interesse heeft betoond. Rond dit dossier werden met deze landen permanente relaties aangeknoopt.

La France, le Royaume-Uni, les Etats-Unis, l'Afrique du Sud et le Canada ont d'emblée participé au processus. Les Pays-Bas ont spontanément manifesté de leur intérêt. Le 17 novembre, des contacts ont été pris avec la Suède et la présidence italienne pour les informer en détail sur le projet mis en chantier. Les services de M. Solana ont également été informés. A terme, nous n'excluons pas la transformation de ce projet en un projet européen mais nous ne voulons pas nous précipiter.

Tijdens de bijeenkomst van Defensie-ministers op maandag 17 november 2003 werd contact opgenomen met Zweden en met het Italiaanse Voorzitterschap om hen volledig te informeren over het op stapel staande project. De diensten van de heer Solana zullen eveneens op de hoogte worden gebracht van onze plannen. In dit stadium gaat het erom onze partners in te lichten om ze in staat te stellen onze operatie te evalueren en er zich eventueel achter te scharen. We sluiten echter niet uit dat het project op termijn als zodanig een EU-project zou worden, zoals dat nu al op politiek vlak gebeurt. Wij kennen echter de mechanismen van de Europese Unie maar al te goed en wij willen de zaken niet bruuskeren.

Over het algemeen denk ik met mijn collega van Buitenlandse Zaken dat we een democratische overgang in Congo en het bewaren van een duurzame vrede in de regio niet onze vurige wens mogen noemen, zonder deze processen concreet te ondersteunen.

01.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mevrouw de voorzitter, heren ministers, collega's, sta me eerst toe mij toch eventjes voor de zoveelste keer te verbazen over de wijze waarop teksten naargelang de politieke wind waait, kunnen worden geïnterpreteerd.

In de jaren negentig, meer bepaald in 1994, waren wij betrokken bij wat men toen noemde een peace-keeping operation in Rwanda. Dit liep uit op een tragedie waarvan de plaatselijke bevolking het slachtoffer was

01.03 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Dix paracommandos belges ont perdu la vie lors de l'opération de maintien de la paix au Rwanda. Cet événement tragique a donné lieu à la création d'une commission d'enquête parlementaire couronnée

maar waarvan ook 10 jonge soldaten, 10 jonge para's het slachtoffer werden.

Heel deze zaak leidde tot een van de meest succesvolle commissies die ooit in dit Parlement werden opgericht, weliswaar in de Senaat. De Rwanda-commissie functioneerde trouwens met de huidige eerste minister als rapporteur en het was een van de meest succesrijke commissies. Deze commissie heeft ook enig resultaat geboekt en dit zowel voor de impact op de publieke opinie als voor de standpunten die zij heeft ingenomen en die werden gesteund door het voltallige Parlement.

Een van de meest belangrijke standpunten was dat wij geen militairen meer zouden sturen naar Centraal-Afrika. Voortaan zouden wij ons daaraan houden.

Mevrouw de voorzitter, het heeft in dit land lang geduurd eer we gingen beseffen dat de zogenaamde Belgische knowhow in Centraal-Afrika waar zo vaak gewag van werd gemaakt in feite al lang niet meer bestond en dat elke operatie die wij daar uitvoerden, weze het een militaire of een andere, telkens uitdraaide op een reuze flop. Wij hadden in feite geen invloed meer in Centraal-Afrika en al wat wij daar probeerden te doen werd heel vaak tegen ons gebruikt in allerlei politieke contexten. Ik herhaal het, de bekroning van deze reeks mislukkingen was de dood van die tien jonge parachutisten in Rwanda.

De conclusie van de Senaatscommissie was in feite vrij eenvoudig en voor de hand liggend. Niettemin was ze ook revolutionair omdat voor de eerste keer klaar en duidelijk, met de steun van de volksvertegenwoordiging in de brede betekenis van het woord, beslist werd dat we geen troepen meer naar Centraal-Afrika zouden sturen. Men heeft zich daar een tijd aan gehouden maar dat is beginnen te veranderen naar aanleiding van de regeringswissel van 1999. Het is niet ten onrechte dat de minister van Landsverdediging daarnet zei "depuis '99". Het is inderdaad de nieuwe meerderheid die plots een koerswending heeft georganiseerd voor het beleid in Centraal-Afrika en die stilaan de terugkeer naar Congo en aanverwante gebieden is gaan organiseren, ook op militair vlak. Men heeft dat voorzichtig maar consequent gedaan. Ik wil als voorbeeld herinneren aan de Belgische militaire aanwezigheid in Benin en aan de samenwerking tussen de Belgische en de Zuid-Afrikaanse luchtmacht.

Sinds 1999 droomt men in de regering van dit land van een nieuwe militaire aanwezigheid in Congo. Nu meent men daartoe de mogelijkheid gezien te hebben door precies in Kisangani, een plaats die nochtans heel vaak rampzalig geweest is voor de Belgen in Congo, - ik herinner u aan het feit dat Kisangani vroeger Stanleystad was - een Belgische eenheid in te planten onder het voorwendsel ze in te zetten voor de vorming en organisatie van een nieuw Congolees leger waarin verschillende vroeger mekaar bevechtende fracties mekaar zouden terugvinden.

Dan wordt het zeer merkwaardig - ik kom daarmee terug op mijn inleiding - hoe men het politieke jargon kan aanpassen en gebruiken. Wat zegt de regering ons namelijk? "Wij gaan terug, maar het is helemaal anders dan zoals bepaald werd in de conclusies van de Rwanda-commissie". Excuseer, maar de conclusies van de Rwanda-commissie waren klaar en duidelijk. Ze konden niet klaarder en duidelijker zijn. De conclusie luidde: geen terugkeer, onder geen enkele omstandigheid.

Mijnheer de minister van Landsverdediging, natuurlijk kunt u altijd wel

de succès avec, comme rapporteur, un certain Guy Verhofstadt, dont les conclusions ont été soutenues par l'ensemble des représentants de la nation.

Selon l'une de ces conclusions, la Belgique ne s'aventurerait plus dans des interventions militaires en Afrique centrale: des opérations de ce type sont dénuées de sens et se sont toujours soldées par un échec dans le passé. La nouvelle majorité, qui est arrivée au pouvoir en 1999 sous la direction de ce même Guy Verhofstadt, a totalement changé l'orientation de notre pays concernant l'Afrique. A présent, cette majorité souhaite même redevenir active sur le plan militaire. A Kisangani, qui est pourtant une ville chargée de tristes souvenirs pour les Belges, on souhaite implanter une unité militaire belge qui fournira son aide dans le cadre de la constitution d'une armée congolaise composée des différents groupes en conflit.

La coalition violette ne voit aucune contradiction entre la politique qu'elle met en œuvre et les conclusions de la commission Rwanda. Elle a tort: la nouvelle orientation est en flagrante contradiction avec les recommandations adoptées à l'unanimité. Le gouvernement s'exprime en termes voilés: cette nouvelle initiative ne constitue prétendument pas une coopération militaire, mais bien un partenariat. On peut ainsi continuer à imaginer des euphémismes. S'il faut en croire le gouvernement, nous ne participons pas aux combats en Ituri, nous fournissons uniquement de l'aide. C'est exactement ce que les troupes des Etats-Unis sont allées faire au Vietnam. Chacun sait comment cela s'est terminé.

Qu'il soit clair que le Vlaams Blok s'oppose radicalement à l'envoi de troupes en Afrique centrale. Une telle initiative n'a aucun sens et ne favorisera guère la pacification. La véritable coopération dispose d'autres moyens. Nous vous mettons en garde: une présence militaire nous plongera dans l'enfer de la guerre et de la guerre civile.

iets vinden dat door die Rwanda-commissie toen niet voorzien was. Maar in feite had die commissie alles voorzien. Dat is een eerste zaak.

Ten tweede, moet ik zeggen dat ik u bewonder als u in de kranten verklaart dat het niet om een militaire coöperatie gaat, maar om een partnerschap. Gefeliciteerd voor de woordenschat. Dat is knap gevonden. Ik houd u nog een twintigtal andere woorden ter beschikking om dat nog beter te kunnen verklaren. Maar in feite komt het allemaal op hetzelfde neer: er komt een Belgische militaire aanwezigheid in Centraal-Afrika.

Het zullen inderdaad niet alleen parachutisten zijn, dat hebt u daarnet nog beklemtoond. Dat is ook nooit echt zo verklaard geweest. Wel is het zo dat een paraofficier aan het hoofd stond van de Recces die het eerst op verkenning geweest zijn, tenzij ik daarover verkeerd geïnformeerd ben. Het blijft wel een militaire aanwezigheid.

Dan zegt men ons dat zij niet mee zullen vechten in Ituri of ingezet zullen worden tegen de rebellen, maar dat zij alleen maar hulp gaan bieden. Mijnheer de minister van Landsverdediging, mag ik er u attent op maken dat de Amerikaanse soldaten in Vietnam jaren lang in dat land aanwezig waren, niet als strijdende partij, maar als hulpverlenende troepen, begeleiders, omkadering: precies hetzelfde wat u hier aan het organiseren bent. Waarschijnlijk waren de Amerikanen oorspronkelijk ook niet van plan in die mallemolen daar geklemd te geraken en aan de strijd te moeten deelnemen. Niettemin is het hen heel slecht gekomen.

Ik zal deze uiteenzetting dan ook eindigen, mevrouw de voorzitter, met een pleidooi om geen troepen te sturen naar Centraal-Afrika waar wij weinig kunnen gaan doen. Indien wij aan ontwikkelingssamenwerking doen of aan coöperatie om het woord te gebruiken, dan kunnen wij daar andere middelen voor inzetten. Ik vrees dat de aanwezigheid van Belgische militairen in Kisangani ons zal betrekken bij een heksenketel van oorlog en burgeroorlog, zoals die nog altijd in Congo bestaat. Alle optimistische berichten ten spijt, kan ik hier alleen maar zeggen dat er op dit ogenblik nog geen pacificatie is in hele delen van het land.

De **voorzitter**: Ik overloop even het lijstje van de mensen die het woord hebben gevraagd: de heren Van der Maelen, Deseyn, Henry, Langendries, en Sevenhans. Klopt dat? Mijnheer Van der Maelen, u begint.

01.04 Dirk Van der Maelen (sp.a-spirit): Mevrouw de voorzitter, ik zal proberen het kort te houden. Ik begin met mij te verontschuldigen, want ik moet de vergadering onmiddellijk na mijn vragen verlaten omdat ik een andere dwingende verplichting heb.

De sp.a-fractieleden hebben zich gebogen over wat de ministers hebben aangekondigd en wij zijn van oordeel dat wij de regering in dat initiatief moeten steunen, zij het dat wij nog een aantal vragen hebben.

Waarom steunen wij het initiatief van de regering? Ten eerste, zeer algemeen, denk ik te mogen zeggen dat er een constante is in onze houding. Misschien is dat het verschil met het Vlaams Blok dat een Out of Africa-politiek bepleitte, terwijl mijn partij altijd heeft gezegd dat wij een zeer dichte betrokkenheid wensen bij Centraal-Afrika, met dien verstande dat daar de nodige voorwaarden moeten zijn vervuld om tot een succesvolle afronding te komen. Een van de voorwaarden die wij altijd gesteld hebben en die zeer recent vervuld werd, is dat de strijdende partijen, de elkaar bevechtende groepen in Congo, een transitieovereenkomst zouden bereiken. Wij denken dat dit een heel belangrijke stap is die Congo gedaan heeft. Dat betekent dat er een actievere betrokkenheid van ons land bij de verdere ontwikkeling in de

01.04 Dirk Van der Maelen (sp.a-spirit): Le sp.a-spirit entend soutenir le gouvernement dans cette démarche, même si certaines de nos questions demeurent actuellement sans réponse. Au fil des années, nous avons toujours souhaité que la Belgique continue de jouer un rôle en Afrique centrale, sous certaines conditions du moins. En particulier à présent que les parties belligérantes ont conclu un accord de transition, notre pays peut se rendre très utile au Congo, notamment en ce qui concerne la prise en charge et la démilitarisation des bandes errantes issues des différentes armées. La nouvelle armée unifiée souffre d'un besoin criant de formation et d'encadrement. Elle

regio van de Grote Meren mag zijn.

Als wij naar de situatie kijken waarin Congo zich bevindt, denken wij dat een van de grote bedreigingen, een van de risico's voor het mislukken van de transitieovereenkomst, erin bestaat dat zowel van het officiële Congolese leger, dat van Kabila zeg maar, als van de legers van Bemba en van het RCD, hele eenheden bij wijze van spreken loslopen. Als men niet snel iets doet om een belangrijke demilitariseringoperatie te doen zodat men de gewezen soldaten op een maatschappelijk zinvolle manier een doelstelling kan geven, bestaat de kans dat de gevechten hernemen. Hetzelfde geldt voor het leger dat men in het land zal willen behouden, met een nieuwe legerstructuur. Dat nieuwe leger dat gecreëerd zal worden uit de restanten van de oude legers, dat van Kabila en dat van de opstandelingen, moet goed omkaderd worden. Het moet onder meer geleerd worden hoe een leger zich in een democratie moet gedragen.

Maar, ten tweede – nu kom ik bij een tweede belangrijke reden waarom wij het eens zijn met die operatie –, dat leger zou het best voorbereid worden op de moeilijke taak die het te wachten staat om te slagen in de tweede belangrijke voorwaarde van de transitieovereenkomst op langere termijn. In Oost-Congo zijn er immers grote regio's waar onveiligheid heerst. Wij weten allemaal wat daar in het verleden gebeurd is en wij mogen er zeker van zijn dat daar zich ook nu nog humanitaire drama's afspelen. Om die situatie te stabiliseren heeft men een goed voorbereid en opgeleid Congolees leger nodig dat daar de peacekeepingoperaties mag gaan volbrengen.

Ten derde, wat ons verheugt is dat onze regering het initiatief poogt te plaatsen in een Europese aanpak, in een Afrikaanse aanpak indien mogelijk, en als het kan zelfs in een VN-kader. Ik denk dat wij niet de fout mogen maken onze eigen mogelijkheden te overschatten. Congo is een immens land. Als wij er niet in slagen de inspanningen die België levert te doen aanvullen door inspanningen vanuit andere landen, vanuit Afrika, vanuit andere Europese landen, met steun van de VN ook, denk ik dat wij een grote kans maken dat wij er niet in slagen een operationeel Congolees leger te creëren dat de peacekeepingoperatie in een moeilijke regio als Oost-Afrika tot een goed einde kan brengen.

Nu, als ik het heb over het tot een goed einde brengen van die operatie in Oost-Congo, heeft dat ook een politiek luik.

Indien we willen dat de Congolese eenheden pacifiëren, moeten we, mijns inziens, politiek scherper optreden tegen de bemoeienissen die nog steeds vanuit Rwanda en Oeganda worden georganiseerd. Niet langer dan vorige week heb ik op de BBC een zeer interessante bijdrage gezien van een journalist. Zijn bewijsmateriaal was een VN-rapport waarvan de VN heeft gevraagd om een hoofdstuk van het rapport onder de tafel te houden. In dit rapport worden Oegandese hooggeplaatsten klaar en duidelijk met de vinger gewezen omdat zij op blijvende wijze de instabiliteit in Oost-Congo blijven organiseren om zich te verrijken aan de natuurlijke rijkdommen van de betrokken regio.

De sp.a is bereid het Congolees leger voor te bereiden op zijn moeilijke opdracht. Het welslagen van die operatie moet echter vergemakkelijkt worden door een scherpere en hardere politieke opstelling ten overstaan van Rwanda en Oeganda.

Uit krantenartikels heb ik vernomen dat slechts een beperkt aantal militairen, een honderdtal, aan deze missie zou deelnemen. Het aantal is voor mijn fractie van belang. Wij willen niet dat dit de start wordt van een stille evolutie naar een toestand van militaire coöperatie zoals ten

devra, en effet, se charger du maintien de la paix dans l'Est du Congo, une région en proie à l'agitation et à l'insécurité.

Certes, nous ne devons pas surestimer nos propres capacités, lesquelles s'avèrent limitées. Nos efforts doivent être complétés par un appui africain, européen et onusien. Afin que les chances de réussite de l'entreprise dans son ensemble soient renforcées, l'Ouganda et le Rwanda doivent cesser de s'immiscer dans ce dossier. Les responsables politiques ont un rôle à jouer à cet égard : réagir plus fermement à l'ingérence des pays voisins du Congo.

Le nombre de militaires belges se limite à cent hommes. Cette limitation s'avère nécessaire car nous ne pouvons certainement pas revenir à une coopération militaire à l'instar de celle qui existait sous le régime de Mobutu. Il convient, en outre, de prévoir les garanties de sécurité nécessaires pour nos troupes, compte tenu des événements de la triste expérience acquise au Rwanda. Enfin, il est important que la Chambre et le Sénat puissent interroger le gouvernement au sujet du mandat précis des troupes. Pouvons-nous examiner le document énonçant les règles de base?

tijde van Mobutu. Uit de aantallen moet duidelijk blijken dat het niet de bedoeling is dat het Belgisch leger operaties zoals in het verleden tot stand brengt. Het beperkt aantal militairen moet de expliciete opdracht krijgen de Congolezen te leren zich met hun leger zelf te behelpen.

Na het Rwanda-drama zijn we bezorgd over de veiligheidsgaranties en – maatregelen die zullen worden genomen om te verzekeren dat deze 100 militairen in Kisangani hun waardevol werk tot een goed einde kunnen brengen. In deze commissiezaal is in het verleden lang over het Rwanda-debacle gediscussieerd. Op dat ogenblik hebben we beslist – indien ik het me goed herinner staat dit eveneens in de besluiten van de Rwanda-commissie - dat de Kamer en de Senaat het recht hebben met de regering te discussiëren over het mandaat van de missie. De sp.a-fractie dringt erop aan dat op het ogenblik dat de troepen zullen vertrekken, wij het document kunnen inkijken waarin de basisregels van het mandaat zijn opgenomen.

Ik herhaal en rond af. De sp.a-fractie vindt deze operatie de moeite waard om gesteund te worden. Wij verwachten een antwoord op de drie vragen. Ik wens me te verontschuldigen dat ik deze vergadering moet verlaten. Ze is onverwachts gepland en valt samen met eerder aangegane engagementen.

01.05 Roel Deseyn (CD&V): Mevrouw de voorzitter, het uitgangspunt van heel de discussie moet Congo zijn en wat goed is voor het land. We moeten het verleden achter ons durven laten.

Mevrouw de voorzitter, ik heb problemen met de voorstelling van de feiten door de betrokken ministers. Zij willen ons laten geloven dat de missie past in een post-conflict en tot doel heeft de vrede te handhaven.

Men speelt hier met de woorden post-conflict en peace-keeping om bepaalde zaken te vergoelijken en minder rekening te moeten houden met bepaalde conclusies zoals die in het Rwanda-rapport werden geformuleerd.

Men zegt nu in het rapport dat men uitermate voorzichtig moet zijn en niet zomaar troepen of contingenten moet sturen met als gegeven een voormalige koloniale relatie. We kunnen volgens mij inderdaad de argumentatie van de ministers gedeeltelijk volgen en dat voor een stuk achter ons laten, te kijken wat er goed is in Centraal-Afrika en dat als een regio beschouwen waar wij vooruit moeten, ook als we daarvoor die relatie gedeeltelijk moeten opgeven of in de discussie dat element misschien minder beklemtonen.

Men stelt het niet alleen voor als een post-conflict, maar ook als een partnership, als een begin van een alliantie. Als men zelf het voortouw neemt om die alliantie te creëren, kan men niet zomaar vrijblijvend spreken van een partnership. De Belgische overheid is daarin dan de leider en dat vergt dan toch extra voorzichtigheid. Als wij geen ernstig kader vooropstellen, zullen we zeker met een serieuze kater worden opgezadeld. In die zin sluit ik mij aan bij de vorige spreker die een ernstig internationaal kader als voorwaarde stelde en zei dat het bewaken van die veiligheid, die randomkadering, in deze operatie belangrijk is.

Ik wil samenvattend zeggen dat CD&V ja zegt, mits zeer grote aandacht wordt besteed aan de randvoorwaarden binnen dit vredeskader.

01.06 Jean-Pol Henry (PS): Madame la présidente, messieurs les

01.05 Roel Deseyn (CD&V): Rompre brutalement avec le passé me paraît impossible. Il ne s'agit pas vraiment d'une opération de maintien de la paix au Congo mais d'une intervention militaire. Même si notre ancienne colonie s'intègre lentement en Afrique centrale, notre passé nous place toujours dans une position de leader. La Belgique doit, dès lors, pouvoir compter sur un appui international. Le CD&V approuve l'opération mais reste très attentif aux conditions annexes.

01.06 Jean-Pol Henry (PS): Eén

ministres, mes chers collègues, une des conclusions de la commission Rwanda était qu'il ne convenait plus d'envoyer de troupes belges dans les pays où la Belgique avait joué un rôle historique, politique, économique, social – c'est-à-dire dans les pays où la Belgique avait eu un rôle de colonisateur. Après les événements que nous avons connus il y a quelques années, il est normal que l'envoi de formateurs belges, de troupes belges à l'étranger suscite à la fois l'émotion des parlementaires et celle de l'opinion publique.

Il convient de dédramatiser la décision. C'est d'ailleurs ce que vous avez fait, messieurs les ministres, en employant un vocabulaire plus correct et correspondant mieux à l'objectif, c'est-à-dire une mission de partenariat et un envoi de formateurs, même si ceux-ci restent bien entendu des militaires – je reviendrai sur ce point. Notre groupe appuie en tout cas l'évolution de notre politique en matière de relations extérieures vis-à-vis de l'Afrique centrale et nous soutenons l'effort de notre gouvernement pour conduire d'une manière transitoire ces pays vers une situation plus démocratique.

Mais, comme je viens de vous le dire, ce sont quand même des militaires que vous allez envoyer au Congo et, comme dans toute mission concernant des militaires envoyés à l'étranger, des mesures de prudence s'imposent. Il conviendrait peut-être, monsieur le ministre, que vous nous les rappeliez, et d'abord en matière d'équipement. Ensuite, je voudrais également savoir sous quel type d'autorité vont fonctionner ces militaires. Quelles sont les mesures de sécurité qui seront prises? Il y a-t-il eu des rapports de nos services de renseignements? Des dangers ont-ils été identifiés? Il convient de bien les analyser, de bien définir les objectifs. Si des situations de conflit existaient sur le plan politique ou militaire, quelles seraient alors les consignes des formateurs?

Je vous rappelle qu'une des conclusions était d'avoir une certaine neutralité vis-à-vis des différentes parties et c'est peut-être parce que nous avons eu un rôle dans le passé que cette neutralité n'est pas apparue dans les événements que nous avons connus.

Ce sont des questions d'ordre plutôt technique que je pose au ministre de la Défense. Les réponses permettront de nous rassurer quant aux conditions dans lesquelles nos soldats vont participer à cet envoi à l'étranger.

01.07 Raymond Langendries (cdH): Madame la présidente, le temps étant compté, je vais être court pour ne pas répéter ce qu'un certain nombre de mes collègues viennent de dire. Je pense pouvoir marquer mon accord sur le type d'intervention que vient de faire M. Henry, dans la mesure où nous souscrivons à la position du gouvernement belge en la matière. Je pense que l'envoi de formateurs en vue de faire en sorte qu'une armée congolaise soit en mesure de maintenir la paix sur son territoire est un élément majeur de notre politique.

Je dois cependant aller un peu plus loin en la matière, dans la mesure où je prends en compte, d'une part les propos du premier ministre dans le cadre de la déclaration gouvernementale, au moment de la mise en place de ce gouvernement et, d'autre part, l'évolution que nous risquons de voir dans cette partie du monde.

En effet, je pense qu'il est de l'information des uns et des autres de savoir que l'évolution de la situation politique au Congo n'est pas aussi brillante qu'on peut l'imaginer et que la situation humanitaire reste

van de conclusies van de Rwanda-commissie is dat de aanwezigheid van Belgische troepen in een voormalige Belgische kolonie niet langer gepast is. Wanneer Belgische troepen naar het buitenland worden gestuurd, zorgt dat voor beroering. Deze opdracht dient echter in de juiste proporties te worden gezien; het betreft een partnership en er zal aan opleiding worden gedaan. Daarin steunen wij onze regering. Het gaat echter om militairen, wat tot enige veiligheidsmaatregelen noopt. Mijn vragen zijn dan ook technisch van aard. Hoe worden deze militairen uitgerust? Onder welk gezag vallen zij? Welke veiligheidsmaatregelen worden er toegepast? Zijn de doelstellingen goed omlijnd? Wat zijn de instructies in geval van conflict?

01.07 Raymond Langendries (cdH): Ik ben het eens met wat de heer Henry heeft gezegd. Wij onderschrijven het standpunt van de Belgische regering omdat het ertoe strekt de vrede te handhaven. Ik zou echter verder willen gaan. De politieke en humanitaire evolutie in Congo blijft zorgwekkend. Sinds de tweede oorlog van Kivu zijn er drie miljoen doden gevallen. In Oost-Congo vinden moorden en slachtpartijen plaats en men telt 50 tot 100.000 kindsoldaten!

Net als Dirk Van der Maelen vraag ik dat er een debat zou worden gehouden. Moet ons land deelnemen aan operaties die meer

extrêmement préoccupante, pour ne pas utiliser le terme de dramatique. On comptabilise pour l'instant trois millions de morts depuis la deuxième guerre du Kivu. Les crimes et les massacres à grande échelle continuent d'être perpétrés, plus particulièrement dans l'est du Congo. Il reste dans cette partie du monde plus de 50.000 à 100.000 enfants-soldats.

Je pense que nous devons tirer les leçons d'une non-participation. Mais, elle allait de soi puisque nous avons pris un certain nombre de dispositions, à l'occasion de la commission Rwanda, de notre non-participation à l'action de la MONUC et de l'opération Artémis.

Je voudrais donc entrer dans la voie de ce qu'a demandé Dirk Van Der Maelen, c'est-à-dire aller un peu plus loin que le simple fait de donner un feu vert à la position du gouvernement et donc avoir un débat sur le fait de savoir si nous devons prendre des initiatives en vue d'assurer une participation belge à des opérations autres et plus importantes que celles de la formation.

Je pense qu'il est indispensable que nous ayons un débat sur le fait de savoir si nous ne devons pas revoir les dispositions qui sont incluses pour l'instant dans les recommandations de la commission Rwanda du Sénat et qui empêchent les troupes belges de participer à des opérations ONU dans cette partie du monde. Je souhaite donc aller plus loin que le simple feu vert que notre groupe donne à l'intention du gouvernement pour l'instant.

01.08 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): Mevrouw de voorzitter, het stond niet alleen in de sterren geschreven, het stond ook in het regeerakkoord geschreven dat deze regering meer aandacht zou gaan besteden aan Centraal-Afrika in het algemeen en in het bijzonder aan Congo, Rwanda en Burundi.

Ik dacht dat het vandaag eigenlijk zou gaan over het regeerakkoord. In het regeerakkoord staat zeer duidelijk dat er een overleg zou komen tussen de regering en het Parlement over de vraag of de geplande acties in overeenstemming kunnen worden gebracht met de besluiten uit de Rwanda-commissie. Ik stel vast dat het hier eigenlijk veel verder gaat.

Ik heb reeds de militaire aspecten kunnen bespreken in de commissie voor de Landsverdediging waar ze thuis horen. De basis van deze discussie zou volgens mij moeten zijn of we op basis van de besluiten van de Rwanda-commissie deze acties kunnen starten. We hebben al een dergelijke actie gehad, Artemis, die zeer goed verlopen is en waarover in de commissie zeer correcte informatie werd gegeven door de minister. Nu gaan we weer een stapje verder.

Ik heb in de commissie voor de Landsverdediging met de minister van gedachten kunnen wisselen. Ik weet dat er heel wat voorzichtigheid aan de dag wordt gelegd langs de kant van de militairen om deze actie succesvol te laten verlopen. Hier zijn een aantal serieuze randbemerkingen te maken.

Ik heb in de commissie voor de Landsverdediging erop gewezen dat ik mijn twijfels heb over de veiligheid als men strijdende troepen zomaar samenbrengt onder het toezicht van Belgische militairen. Wij hebben wel wat ervaring met de Congolese militairen aangezien zij op onze militaire school zitten. Wij hebben decennialang getracht hen op te leiden, met wisselend succes. Wij doen al jaar en dag inspanningen. Ik heb er toch wel mijn bedenkingen bij. Ik zal er mij niet tegen verzetten

inhouden dan enkel opleiding? Moeten wij de aanbevelingen van de Rwanda-commissie, krachtens welke Belgische troepen niet mogen deelnemen aan VN-operaties in dat deel van de wereld, niet herzien?

01.08 Luc Sevenhans (VLAAMS BLOK): L'attention particulière consacrée au Congo, au Rwanda et au Burundi est écrite dans les étoiles et dans l'accord de gouvernement. Je pensais que cet accord constituerait le sujet du débat d'aujourd'hui, mais il s'agit d'une opération militaire beaucoup plus vaste. La question est de savoir si nous pouvons entreprendre l'action prévue tout en respectant l'ensemble des conclusions de la Commission Rwanda. L'opération Artemis s'est déjà déroulée, mais la nouvelle opération dont il est question a une portée beaucoup plus large. Reste à savoir si la réunion sous notre surveillance de troupes combattantes ne pose pas de problèmes de sécurité.

Depuis des décennies déjà, nous fournissons des efforts pour encadrer le Congo sous la forme d'une aide sur place et la formation de militaires chez nous. Cette nouvelle opération doit nécessairement être dotée d'un fondement juridique qui, à mes yeux, fait défaut actuellement.

op voorwaarde dat u duidelijk verklaart dat het kan binnen de conclusies van de Rwanda-commissie, want dat moet toch de essentie zijn.

Vooraleer men hier groen licht geeft, moet men de discussie ernstig voeren. Zoals het er momenteel voorstaat, heeft deze regering, op basis van de besluiten van de Rwanda-commissie, geen rechtsbasis om troepen te sturen. Het is natuurlijk wel zo dat deze regering heeft verklaard dat wij daar iets moeten doen omdat daar een drama bezig is. Iedereen die ogen in het hoofd heeft, ziet dat er een drama bezig is. Ik ben voorstander om iets te doen maar dan moet daarvoor in onze democratie een serieuze rechtsgrond bestaan. Momenteel ontbreekt die rechtsgrond een beetje. Ik hoop dat het antwoord van de ministers in die richting zal gaan. Momenteel is er echt geen serieuze basis.

Ik stel vast dat er op alle terreinen blijkbaar een zeer grote bereidheid bestaat om terug te gaan naar Congo. Iedereen weet dat ik een vrij grote betrokkenheid heb met de haven van Antwerpen. Vorige week was de haven van Antwerpen aanwezig in Matadi waar een protocolakkoord werd gesloten. Ik neem aan dat dit ook op militair vlak mogelijk moet zijn, maar dan moeten de conclusies van de Rwanda-commissie eerst ter discussie worden gesteld en eventueel zelfs worden herzien. Dit moet volgens mij de basis zijn van verdere stappen.

01.09 Stef Goris (VLD): Mevrouw de voorzitter, ik ga in tegen wat de vorige spreker gezegd heeft. Ik was lid van die Rwanda-commissie. Ik was destijds immers lid van de Senaat en ook lid van de commissie die deze conclusies heeft opgesteld.

Ik wil toch benadrukken dat het de bedoeling was dat wij geen troepen naar een oude kolonie zouden sturen wanneer het gaat over operaties die echt militair zijn, dus wanneer het gaat over het tussenkomen tussen strijdende partijen. Het gaat dan over de peace-enforcing- of peace-keepingmissies. De publieke opinie en de militaire krachten van beide kanten van het toneel worden bij zulke missies immers vlug beïnvloed en zijn vooringenomen tegen de Belgische aanwezigheid. Dat was de ratio legis van die conclusies.

Als ik de minister goed begrepen heb, gaat het hier vooral over opleiding en omkadering van precies de verschillende elementen van het regerings- en oud-rebellenleger, van oud-Mobutisten en May-May. Dit verdient dus inderdaad een aanbeveling tot ondersteuning, mevrouw de voorzitter. Het initiatief dat de regering neemt heeft immers precies de bedoeling om die krachten te bundelen in plaats van ze tussen hen in te laten staan. De invalshoek is hier dus heel anders dan hetgeen er werd neergeschreven in de conclusie van de Rwanda-commissie. Mijnheer de minister, het lijkt mij wel belangrijk om te weten onder welk mandaat de troepen daar zullen geplaatst worden, zodat daarover toch alle duidelijkheid bestaat.

Mijnheer de minister van Landsverdediging, ik richt mij nu even tot u. We moeten misschien toch het belang van onze brigade paracommando's terzake benadrukken. We weten dat er een aantal hervormingsplannen op stapel staan. Daarin komt ook de brigade zelf ter sprake. Er zou eventueel ook een vermindering van de eenheden kunnen overwogen worden. Nu blijkt opnieuw dat onze brigade paracommando's een belangrijk element vormt van onze krijgsmacht. Ik zou meteen ter overweging willen meegeven om daarmee toch rekening te houden wanneer de plannen finaal op tafel zullen komen.

Collega's, ten slotte meen ik ook dat de historische verantwoordelijkheid van ons land tegenover Conao met zich meebrengt

01.09 Stef Goris (VLD): En tant que membre de la commission Rwanda, je tiens à souligner que l'objectif était de ne plus mener d'opérations militaires dans notre ancienne colonie, afin de tenir compte au mieux de l'opinion publique très sensible à ce sujet. Le nouveau projet s'articule autour de la formation et de l'encadrement. Le gouvernement belge entend rassembler les différentes forces présentes plutôt que de s'interposer. C'est un projet qui mérite d'être soutenu. Il est normal, à la lumière de notre histoire, que la Belgique s'implique de la sorte.

Cette situation illustre une fois de plus l'importance de nos paracommandos. J'espère que les ministres en tiendront compte dans l'élaboration de leurs projets de réforme.

dat wij de leiding moeten durven nemen om omkadering en opleiding te brengen in Congo en vooral naar de verschillende partijen toe. We moeten hen samenbrengen en op die manier een steentje bijdragen. Het sluit trouwens perfect aan bij de initiatieven die vice-premier Michel reeds genomen heeft. We hebben daar geen enkel bezwaar tegen, integendeel we moeten onze goedkeuring geven.

01.10 **André Flahaut**, ministre: Madame la présidente, si vous le permettez, je serai le premier à répondre car je dois rencontrer le ministre congolais des Affaires étrangères, dans quelques minutes, pour parler concrètement de cette problématique.

Tout d'abord, je voudrais vous dire que nous avons évolué depuis 1994, et c'est une chance. Je peux vous garantir que, pour la préparation des opérations, le département de la Défense, - que je connais depuis 1999- tient compte avec beaucoup de rigueur et de sérieux des conclusions de la commission Rwanda. Et ce n'est pas mince. Nous sommes au Kosovo, depuis 1999, en Macédoine, en Afghanistan. Certains avions assurent même actuellement la liaison entre Aman et Bagdad pour acheminer l'aide humanitaire. Nous bénéficions donc d'une certaine expérience et nous avons pris nos responsabilités dans toute une série de domaines. Nous avons également été présents en Ituri dans le cadre de l'opération Artémis. Artémis est le résultat d'une initiative française à laquelle nous avons été les premiers à nous joindre. Cette opération a ensuite été reprise par l'Union européenne avec une symbolique très forte, comme ce fut le cas pour la Macédoine. Cela n'était pas voulu, ni accepté par tous, mais nous avons quand même hissé le drapeau européen sur Artémis et sur l'opération en Ituri. Ensuite, cette opération s'est bien déroulée.

Je voudrais préciser également ou repréciser que notre démarche est pragmatique, qu'elle se fait pas à pas, de façon très prudente, en faisant des évaluations régulières, des reconnaissances, en tenant compte, dans la mesure du possible, de tous les risques. Mais je ne dirai jamais assez qu'il n'y a aucune opération militaire qui soit sans risque, ce dont les militaires sont les premiers convaincus. Nous espérons toujours que les dispositions que nous prenons pour assurer un maximum de sécurité seront suffisantes, mais on n'est jamais à l'abri d'un accident.

J'ai déjà eu l'occasion d'expliquer très complètement devant les commissions de la Défense du Sénat et de la Chambre la façon dont nous travaillons dans la phase préparatoire de cette mission. A ce jour, il n'y qu'une information qui a été donnée au niveau du gouvernement sur ce que nous voulions faire. Une équipe de reconnaissance est allée sur place. Et je me rendrai dans quelques jours à Kisangani pour voir où pourrait s'installer le camp de formation. J'ai en effet pris l'habitude en tant que ministre de la Défense de faire la reconnaissance moi-même avant que les militaires ne se rendent sur place. Je sais ainsi ce dont je parle. C'est ainsi que je suis déjà allé à six reprises à Kaboul et presque à 17 reprises au Kosovo. Vous pouvez donc vous rendre compte que les généraux ne sont pas les seuls à connaître le dossier, mais que c'est également le cas du département de la Défense.

Je ne suis pas d'accord pour dire que coopération ou partenariat, c'est la même chose. Je vous donne un exemple. Les Congolais nous ont dit qu'ils souhaitaient que nous formions la brigade. Je tiens d'ores et déjà à dire que former la brigade ne veut pas dire former des hommes à l'utilisation des armes ou de les entraîner. A mon avis, vu les guerres qu'ils ont connues, ils sont plus aptes à utiliser les armes et sans doute plus entraînés que nous. Nous allons les former à tout ce qui

01.10 **Minister André Flahaut:** Sinds 1994 is er een evolutie geweest. Bij de voorbereiding van de operaties houden wij rekening met de conclusies van de Rwanda-commissie. We hebben ook de nodige ervaring opgedaan tijdens onze interventies in Kosovo, Macedonië en Afghanistan, waar de operaties goed verlopen zijn. Wij gaan uit van een pragmatische aanpak, met regelmatige evaluaties. In de commissies voor de Landsverdediging van Kamer en Senaat heb ik uitgelegd hoe wij te werk gaan in de voorbereidende fase van die opdracht. Een team is ter plaatse poolshoogte gaan nemen. Ontwikkelingssamenwerking en partnership zijn twee verschillende dingen. Opleiden wil zeggen dat je de regels voor de werking bij de staven uitlegt.

We beslissen rekening te houden met de mening van de Congolezen, wat de vestiging van de opleidingsinfrastructuur te Kisangani betreft. Daarnaast zijn we voorstander van een nauwe samenwerking, in het kader van MONUC, met de Marokkaanse opleiders ter plaatse.

Ik wijs erop dat het de internationale gemeenschap is die ons vroeg de verantwoordelijkheid voor de operatie opleiding van een republikeins eenheidsleger, dat onontbeerlijk is voor de wederopbouw en de veiligheid van de Staat, op ons te nemen. Ook demobilisatie en reconversie kaderen in de samenwerking.

Het aantal militairen moet weliswaar worden beperkt, maar het kader en de uitrusting moeten toereikend zijn om de veiligheid van allen passend te verzekeren.

Sinds 1999 breng ik uit eigen beweging de leden van de

concerne les "peace support operations". Nous allons faire ce que nous avons fait au Bénin: apprendre qu'il y a des règles à respecter et qu'il y a des règles de fonctionnement dans les états-majors.

Cependant, lorsque les Congolais nous ont dit qu'ils devraient pouvoir suivre cette formation dans un délai très court, nous leur avons tout d'abord fait part de nos difficultés de tenir dans un délai aussi court. Ils nous ont dit également souhaiter qu'elle ait lieu à Kisangani. Je disposais de notes de l'état-major disant que cette formation devait avoir lieu à Kamina et à Kananga. Si on avait été dans la situation antérieure de coopération technique militaire, il y a fort à parier qu'on aurait décidé d'assurer cette formation à Kamina et à Kananga et on n'aurait pas tenu compte du souhait des Congolais. C'est toute la différence. On ira. Et j'ai envoyé l'équipe en reconnaissance en lui précisant de ne pas perdre son temps à Kamina et à Kananga, mais d'aller à Kisangani examiner la meilleure manière d'y procéder à l'implantation d'infrastructures pour une formation. Sans doute le ferons-nous là-bas dans le cadre de la MONUC, puisqu'un camp de la MONUC, notamment composé de Marocains, s'y trouve déjà. Mon collègue des Affaires étrangères va sensibiliser les Marocains afin d'examiner s'ils ne peuvent pas se joindre à nous dans une opération de cet ordre. C'est donc un esprit totalement différent.

Pour répondre à M. Van der Maelen, il est certes indispensable de former rapidement une armée afin que cette armée intégrée, unique, républicaine puisse aider les policiers à intervenir dans les zones difficiles, notamment à l'Est du Congo. C'est indispensable. Cela procède de la reconstruction même de l'Etat, comme l'administration et la justice. Ce n'est pas sans raison que la partie défense n'est qu'une infime partie de l'ensemble du programme de reconstruction dans lequel le gouvernement belge s'est engagé. Je voudrais rappeler la dernière visite effectuée par le ministre des Affaires étrangères et le ministre de la Coopération au développement qui ont défini d'autres axes. A cela s'ajoutent également certaines démarches des entités fédérées.

Donc, oui, l'armée est nécessaire et une demande est formulée dans ce sens. Faisons-le mais ne le faisons pas seul! Faisons nous entourer par la communauté internationale qui nous demande à nous, Belges, de prendre le commandement de cette opération. D'aucuns diront que nous sommes incapables de le faire, que nous ne voulons pas le faire. Non! Nous devons prendre nos responsabilités.

Les aspects de démobilisation, de reconversion sont à analyser dans le cadre de la coopération et moins sous l'angle militaire. Je suis d'accord également pour dire que le nombre de militaires doit être limité, certes, mais ils doivent quand même être en nombre suffisant pour les encadrer! Nous ne raisonnons pas ici en termes de centaines de militaires mais de quelques dizaines de militaires avec, bien entendu, un équipement adéquat pour leur assurer un maximum de sécurité ou faire assurer la sécurité par d'autres!

La période doit, bien entendu, être limitée. Ils ne sont pas partis là pour y passer deux mois, six mois, un an, mais quelques semaines, étant donné que nous voulons procéder de façon rapide dans la formation de cette première brigade.

Discuter du contenu du mandat qui sera établi ne pose aucun problème. Je voudrais simplement dire que, depuis 1999, chaque fois qu'une opération a été mise en œuvre, je suis allé d'initiative devant la commission du Suivi et des Opérations militaires instituée par la commission Rwanda au sein du Sénat. Pour moi, le parlement fait ce

Opvolgingscommissie voor militaire zaken van beide assemblees op de hoogte van de inhoud van elk mandaat. Maar ik neem ook mijn verantwoordelijkheid op mij wanneer er soldaten ter plaatse moeten gestuurd worden.

qu'il veut, que ce soit au niveau du Sénat ou de la Chambre, mais l'idéal serait qu'il y ait une seule commission pour les deux assemblées. En effet, vous comprendrez aisément que se répéter deux, trois ou quatre fois n'est certainement pas productif.

D'initiative, j'informe les parlementaires de cette commission sur le nombre de militaires, le type de protection, leur destination, leur disposition, la configuration des lieux. Je ne vois aucun inconvénient à le faire, mais je n'hésiterai pas non plus à prendre mes responsabilités lorsqu'il s'agira d'envoyer les soldats là où l'on attend d'eux qu'ils fassent un boulot utile pour le Congo.

01.11 **Louis Michel**, ministre: Madame la présidente, chers collègues, j'aimerais simplement ajouter que je peux comprendre ces appels à la prudence. Le ministre de la Défense a d'ailleurs répondu largement à cette question.

Je rappelle que, dans le dispositif de transition, la restructuration de l'armée est un élément-clé, l'élément fondamental. Les élections ne pourront avoir lieu dans 18 mois sans une restructuration suffisante de l'armée : elle devra intégrer des éléments en provenance de l'armée dite régulière, mais aussi des armées rebelles ; l'armée aura aussi à "évaporer" divers éléments pour la redimensionner. Tout cela est intimement lié à l'opération DDRRR, qui doit réintégrer des éléments de cette armée. C'est urgent et nécessaire. J'insiste vraiment sur l'importance de cette opération.

D'autant plus que M. Langendries a raison quand il dit que beaucoup de problèmes demeurent encore, notamment dans l'Est. Des combats, des exactions se déroulent à certains endroits; la situation n'est donc pas entièrement stabilisée. Pourquoi? Parce que, aujourd'hui, il n'y a pas d'armée congolaise capable de couvrir la sécurité de tout le pays. Il est donc tout à fait urgent, aussi pour cette raison, que l'armée soit et restructurée et opérationnelle pour assurer le rôle de l'armée républicaine: comme le disait mon collègue Flahaut, une armée au service des gens et non une armée au service de quelques leaders.

Si nous voulons vraiment consolider la stabilisation, si nous voulons que, dans 18 mois, il y ait vraiment des élections, il reste énormément de travail à réaliser : la restructuration de l'armée, l'opération DDRRR, toute la question du recensement, etc. Or, déjà maintenant, parce que les choses traînent un peu, on craint que certains courants n'utilisent ces faux prétextes non pour remettre en cause l'accord, mais pour plaider pour un ajournement des élections. Pour moi, si nous ne restons pas dans le calendrier prévu par Pretoria, nous ne pourrions accorder beaucoup de chances à la réussite de l'opération de transition.

Il faut forcer toutes les parties à rester dans ce cadre, à respecter cet agenda. Tant qu'ils respectent l'agenda, poussés en outre par la pression internationale, il est probable que les pas déterminants seront accomplis. C'est la raison pour laquelle il me paraît extrêmement difficile pour la Belgique de ne pas assumer sa part de responsabilité dans ce type d'opération et de processus.

01.12 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Mevrouw de voorzitter, ik zal proberen het kort te houden, maar ik heb toch enkele opmerkingen te maken.

Sta mij eerst en vooral toe mij te verbazen over de politieke stellingname die ik horen verdedigen heb door de voormalige

01.11 Minister **Louis Michel**: Ik kan begrijpen dat men oproept tot voorzichtigheid, maar men moet ook wijzen op het belang van de demobilisatie, de ontwapening, de repatriëring, de herinschakeling en de reïntegratie van de gewezen soldaten in één republikeins leger. De regeling met betrekking tot de overgang en de herstructurering van het Congolees leger is onontbeerlijk om de veiligheid en de stabiliteit van het land te garanderen. De internationale gemeenschap moet er alle actoren toe dwingen zich aan het in Pretoria afgesproken tijdschema te houden opdat de verkiezingen binnen 18 maanden zouden kunnen plaatsvinden. In dat proces moeten wij onze verantwoordelijkheid op ons nemen.

01.12 **Francis Van den Eynde** (VLAAMS BLOK): Je m'étonne de constater que les anciens partis pacifistes sp.a et Spirit ne formulent subitement plus aucune objection à l'encontre de

pacifistische partijen zoals sp.a-spirit. Ik hoor hen nu plots verdedigen dat men in het kader van ontwikkelingssamenwerking troepen kan inzetten. Dat verbaast mij.

(...)(...)

Collega, dit is een debat en ik mag u toch confronteren met het feit dat u niet logisch spreekt vergeleken met uw traditioneel discours waarin u zegt dat er geen militairen kunnen worden ingezet om vrede te bereiken? Uw standpunt is uw standpunt en het is uw verantwoordelijkheid. De waarheid kwetst. Ga terug naar de IJzertoren, u zult zien wat er op geschreven staat.

Dit gezegd zijnde zijn er nog een paar zaken die contradictoir zijn. Ik hoor hier onder meer de heer Van der Maelen van de sp.a maar ook de woordvoerder van de VLD het idee verdedigen dat er wel troepen worden gestuurd, maar dat zij niet zullen worden betrokken bij een conflict; dat daarop moet worden toegezien. Het is alsof men ons wil doen geloven dat de soldaten die we naar ginder sturen het Congolees leger gaan omvormen tot een groep misdienaars of zoiets. Wat gaat men anders doen dan een militaire brigade vormen? Een militaire brigade heeft maar één doel, militair ingezet worden. U weet dat zeer goed en u beseft het want tegelijk zegt u dat onze troepen, onze honderd soldaten, daar wel degelijk goed beschermd moeten worden.

Welnu, indien zij niet bij een ernstig conflict betrokken worden, dan moeten zij niet beschermd worden. Ook al zijn zij misschien geen frontsoldaten, zij zullen hoe dan ook betrokken worden bij de strijd. Trouwens, de bedoeling van het nieuw Congolees leger is om de laatste rebellenlegers in Oost-Congo aan te pakken. Dat is met zoveel woorden door de minister gezegd. Wie weet hoe talrijk die rebellenlegers zijn? Wij weten dat ze vanuit het buitenland gesteund worden. Met andere woorden, u steekt op zeer onvoorzichtige wijze uw vingers in een raderwerk waarbij wij heel ver kunnen raken zonder dat dit misschien de bedoeling is van deze meerderheid. In elk geval zullen wij hoe dan ook worden geconfronteerd en worden betrokken met het conflict in Congo. Het risico bestaat dat wij opnieuw soldaten zullen zien sneuvelen in die strijd die volgens mij nog altijd hopeloos is, in een conflict waar op dit ogenblik geen oplossing voor bestaat.

Ik hoor de minister van Buitenlandse Zaken graag zeggen dat er binnen achttien maanden verkiezingen zullen plaatsvinden in Congo. Ik herinner mij dat ons in de loop der jaren al heel vaak verkiezingen in Congo zijn beloofd, maar dat die er niet gekomen zijn. Collega's, ik waarschuw u dat u zich engageert tegen wat destijds bepaald is geweest door de Rwanda-commissie. Dat zal uw verantwoordelijkheid zijn. Ik wend mij bij deze in het bijzonder tot de voormalige pacifisten hier aanwezig, vooral aan de linkse zijde.

01.13 Geert Lambert (sp.a-spirit): Mevrouw de voorzitter, mijnheer Van den Eynde heeft mij niet vernoemd, maar hij heeft wel constant naar mij zitten kijken en constant naar mij zitten verwijzen.

Mijnheer Van den Eynde, ik moet van u geen les krijgen in pacifisme. Het standpunt van mijn partij is en blijft een pacifistisch standpunt. Ik wil er toch op wijzen dat wanneer wij als spirit de boodschap van de IJzertoren mee willen uitdragen – nooit meer oorlog, omdat u daarnaar specifiek verwees –, wij nooit hebben gezegd dat dit betekent dat men geen leger heeft. Ik heb minister Flahaut heel duidelijk horen zeggen dat hij militairen zal sturen naar Congo, niet om ze met wapens te leren omgaan. omdat ze dat al zeer goed kennen en verdorie zeer goed

l'engagement de troupes militaires dans le cadre d'une opération de coopération au développement.

M. Van der Maelen déclare que les troupes ne seront pas impliquées dans le conflit. J'en doute. Que je sache, le seul objectif d'une brigade militaire est d'être affectée à des missions militaires. La nouvelle armée congolaise voudra s'attaquer prioritairement à l'Est du Congo et aux dernières armées rebelles. Je puis vous assurer que nous serons impliqués dans ce conflit sans issue. Il n'est donc absolument pas exclu que des soldats paient la présence militaire belge au Congo de leur vie.

Ce nouvel engagement au Congo est totalement contraire aux constatations auxquelles la commission Rwanda avait abouti à l'époque.

01.13 Geert Lambert (sp.a-spirit): Je n'accepte pas les leçons de pacifisme de M. Van den Eynde. «Plus jamais la guerre» ne signifie pas à nos yeux qu'il ne doive plus y avoir d'armée. Nos soldats enseigneront la prévention de conflits à leurs collègues congolais. Nous ne pouvons qu'être favorables à une telle initiative.

weten dat ze dat zullen moeten doen. Ik weet niet of ze tot misdienaars moeten worden omgevormd, maar ik denk dat de minister heel klaar en duidelijk heeft gezegd dat men in een leger ook taken kan uitvoeren die leiden naar conflictpreventie. Als dit de boodschap is die wij daar kunnen brengen, als dit de bijdrage kan zijn van de Belgische militairen in Congo, dan denk ik dat we zeer goed werk hebben geleverd. Net daarom kunnen wij binnen de beperkingen van deze opdracht – beperking in aantal en in tijd – deze opdracht steunen.

01.14 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Ik blijf bij de betiteling voormalige pacifisten.

01.15 Geert Lambert (sp.a-spirit): We zullen aantonen dat dit “voormalig” niet noodzakelijk is.

01.16 Raymond Langendries (cdH): Permettez-moi d'aller un peu plus loin. Je demande aux ministres de donner leur réponse quant à la question que j'ai posée. Pouvons-nous, dans un délai raisonnable, avoir un débat au sein des commissions réunies sur le fait de savoir si nous acceptons de revoir sur un point fondamental les conclusions de la commission Rwanda?

Nous espérons tous que les problèmes pourront se résoudre avec l'envoi de formateurs pour que l'armée du Congo puisse maintenir la paix. Personne ici n'est capable de dire à l'avance comment les choses peuvent se dérouler. Si nous nous retrouvons dans des conditions comme celles que nous avons connues avec l'envoi des troupes étrangères sous le couvert de l'ONU ou de l'Union européenne, que faisons-nous dans le cadre d'une répétition des problèmes que nous avons connus récemment?

01.17 Roel Deseyn (CD&V): Mevrouw de voorzitter, ik heb twee korte opmerkingen.

Ten eerste, aangezien het thema van de militaire zending de commissie beroert, stel ik voor om een gemengde commissie Kamer-Senaat ervoor samen te roepen. Nu is het thema vrij exclusief beperkt tot de Senaat. Wij, als volksvertegenwoordigers in de Kamer, kunnen in zo een gemengde commissie immers ook onze rol spelen.

Ten tweede, deze gemengde commissie zou zich meteen ook kunnen buigen over de conclusies van het Rwanda-rapport, dat deze middag zo vaak werd aangehaald. Men zou ook kunnen nagaan of de operaties die worden voorgesteld door de minister in de conclusies van het rapport passen. Men kan ze van naderbij bekijken. Van de regering kan men dan verwachten dat ze moedig en consequent is. Ofwel negeert ze de conclusies en gaat ze in tegen de bevindingen, die onder meer nog door onze huidige eerste minister werden geformuleerd. Ofwel negeert de regering de conclusies niet en is ze bereid erover te debatteren, wat volgens mij een goede manier van werken zou zijn.

De **voorzitter**: Ik wil doen opmerken dat ik er absoluut voorstander van ben om te proberen in de mate van het mogelijke het dupliceren van debatten en vergaderingen te voorkomen. De bevoegdheden van Kamer en Senaat zijn niet volledig dezelfde - die van de Senaat zijn beperkter dan de onze - en ik wens toch ook dat daarmee rekening gehouden wordt wanneer wij onze werkzaamheden organiseren. In het kader van de eerbiediging van de respectieve draagwijdte en reikwijdte van bevoegdheden van de ene en de andere. sta ik open voor elke

01.14 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Je soutiens que le sp.a-spirit a rénié son attachement au pacifisme.

01.16 Raymond Langendries (cdH): Kan er binnen een redelijke termijn een debat worden gehouden in de verenigde commissies, om uit te maken of de conclusies van de Rwanda-commissie moeten worden herzien? Niemand kan voorspellen of wij de dramatische omstandigheden van het verleden al dan niet opnieuw zullen beleven. En wat moeten wij doen indien dit wel zo is?

01.17 Roel Deseyn (CD&V): A mon estime, il conviendrait d'instituer une commission mixte de la Chambre et du Sénat, afin d'examiner les actions proposées par le ministre à la lumière des conclusions inscrites dans le rapport de la commission Rwanda.

Le **président**: En tant que présidente de la commission des Relations extérieures de la Chambre, je suis ouverte à toutes propositions visant à éviter les doubles emplois, mais le Sénat jouit de compétences plus limitées que la Chambre. Il faut en tenir

mogelijkheid om overbodige vergaderingen te voorkomen. Ik wil wel dat er rekening gehouden wordt met die bevoegdheden.

compte. Les commissions des Affaires étrangères et de la Défense se réunissent d'ores et déjà conjointement. Il s'agit déjà d'une excellente initiative permettant d'éviter des répétitions inutiles.

01.18 Roel Deseyn (CD&V): Aangezien de commissie toch ook bestaat in de Senaat, denk ik, als men ze een gemengd karakter geeft, dat men dan een forum toelaat zonder het multipliceren van vergaderingen voor volksvertegenwoordigers die zich in het debat wensen te mengen.

De **voorzitter**: We zijn hier in de kamercommissies voor de Landsverdediging en de Buitenlandse Zaken, wat reeds een mogelijkheid is om herhaling van discussies te vermijden.

Monsieur le vice-premier ministre, monsieur le ministre de la Défense, notre collègue Langendries vous a posé une question assez précise. Il est peut-être un peu tôt pour lui donner votre sentiment définitif sur la question mais je crois qu'il serait satisfait de voir dans quel sens cela pourrait aller.

01.19 Louis Michel, ministre: Madame la présidente, j'ai pris note de la question de M. Langendries mais je ne peux y répondre maintenant. Je ne suis pas du tout opposé au fait d'essayer de trouver la meilleure formule pour informer et associer le parlement, cela va de soi. Toutefois, je ne sais pas si c'est la formule des commissions réunies ou celle d'un groupe plus restreint qui doit être retenue. Plusieurs formules sont possibles et je suis tout prêt à essayer de répondre à cette préoccupation.

Par rapport - et là je vous donne mon avis personnel - à la question qui est posée de rouvrir des discussions et d'éventuellement modifier les conclusions de la commission Rwanda, je ne vous cacherai pas que je suis extrêmement réticent car je ne vois pas bien quel intérêt cela aurait.

Soyons concrets et réalistes! Que peut-il se produire? Si c'est pour la rouvrir, c'est pour lui donner plus d'espace. Si c'est pour lui donner plus d'espace, c'est exactement le contraire du principe de précaution dont j'ai entendu parler ici. Dès lors, je crois qu'il faut maintenir les conclusions de la commission Rwanda telles qu'elles sont aujourd'hui de manière, justement, à nous protéger contre de nouveaux égarements.

Ik ben dus terughoudend tegenover dat voorstel. Ik zie immers niet echt in welk voordeel het zou bieden de discussie te heropenen of de conclusies te wijzigen. Momenteel is er geen vraag om principieel buiten de conclusies te werken. Wij sturen geen troepen naar een land dat nog altijd in oorlog is. Dat is het doel niet. Het is mijn persoonlijke mening die conclusies op dit ogenblik niet te wijzigen. Ik zie niet in welke politieke motivering er zou bestaan om dat te doen. Het is mijn overtuiging dat wij deze operatie gerust kunnen uitvoeren zonder aan die conclusies te raken. Laten we voorzichtig zijn. De conclusies verbreden of meer ruimte geven voor militaire operaties is niet het doel, althans nu niet. Wat mij betreft, is die vraag dus niet aan de orde.

01.20 Raymond Langendries (cdH): Je pense que c'est le bon terme utilisé dans (...).

01.21 Louis Michel, ministre: Mais je suppose que vous êtes d'accord. Monsieur Langendries : si, par exemple, à un moment donné.

01.19 Minister Louis Michel: Op dit ogenblik kan ik de vraag van de heer Langendries niet beantwoorden. Ik vind dat wij de best mogelijke formule dienen te zoeken om het Parlement op de hoogte te houden. Persoonlijk sta ik uiterst terughoudend ten aanzien van een heropening van de Rwanda-commissie. Ik zie er het belang niet van in: indien de commissie wordt heropend, krijgt zij meer ruimte, wat in strijd is met het hier aangevoerde voorzorgsbeginsel. Om nieuwe ontsporingen te voorkomen, moeten de conclusies van de Rwanda-commissie worden behouden.

Je suis réticent. Quel est l'avantage d'une réouverture des discussions et d'une modification des conclusions? Le gouvernement n'enverra pas de militaires dans un pays en guerre. Il ne proposera pas d'opérations contraires aux recommandations formulées par la commission Rwanda. Il n'a pas non plus l'intention d'interpréter ces conclusions de manière plus large.

01.20 Raymond Langendries (cdH): De minister heeft de gepaste termen gebruikt : "Nu niet".

01.21 Minister Louis Michel: Als er een probleem zou riizen en als

un problème devait se poser par rapport à cette question - ce que je ne crois pas et je ne plaiderais pas pour ça -, donc, si par hasard, à un moment donné, un gouvernement, une majorité décidait de sortir très clairement des conclusions de cette commission, il serait encore temps, à ce moment-là, de débattre des conclusions de la commission. Mais je pense qu'il n'est pas raisonnable d'ouvrir, aujourd'hui, un débat de principe sur la possibilité de modifier les conclusions de la commission, parce que, en fait, c'est s'éloigner du principe de précaution minimal qui est garanti par les conclusions de la commission Rwanda.

01.22 Raymond Langendries (cdH): Simplement, je pourrais peut-être poser la question autrement. Que faisons-nous si les circonstances sur place sont telles qu'elles ne répondent pas à ce que nous souhaitons tous qu'elles soient? Si nous nous retrouvons de nouveau dans un drame et une tragédie, le problème est de savoir si nous discutons, à ce moment-là, à propos de ce que nous allons faire avec les recommandations de la commission Rwanda pendant que se passe une tragédie de l'ampleur de celle que nous avons connue. Simplement, je me réfère à certaines déclarations faites à l'occasion de la déclaration gouvernementale par le premier ministre. Je conçois bien que, du côté du gouvernement, on ne veut pas faire ce pas maintenant, mais je dis simplement qu'il serait peut-être utile que nous puissions en discuter et en débattre, sans être placés dans les circonstances, parfois dramatiques, dans lesquelles nous nous trouvons dans ce pays.

01.23 André Flahaut, ministre: Tout d'abord, pour cette opération, si nous la faisons, nous n'envoyons pas de troupe armée, nous ne participons pas à des opérations : nous faisons de la formation. Mais, il est bien entendu que, dans le mandat tel qu'il sera établi, on prendra une série de dispositions également pour assurer une extraction, en cas de problème, par la mise sur place de C-130. Bien entendu, toute opération aujourd'hui, que ce soit en Afghanistan, en Irak, en Macédoine ou au Kosovo, présente des risques et c'est toujours l'imprévu ce qui peut se produire.

01.24 Raymond Langendries (cdH): Vous vous méprenez sur ma question. Mon problème n'est pas de savoir s'il faut minimiser totalement tous les risques.

01.25 André Flahaut, ministre: On ne minimise pas les risques.

01.26 Raymond Langendries (cdH): Le problème est de savoir quelle est, compte tenu de son rôle moral et historique, l'attitude de la Belgique sur le plan de sa crédibilité internationale par rapport à des situations qui peuvent se présenter et dont personne ne peut dire, pour l'instant, qu'elle ne se présenteront pas.

01.27 Roel Deseyn (CD&V): Laat het duidelijk zijn: hoewel wij bepaalde demarches zoals de minister hier voorstelt genegen zijn, gaat het eigenlijk over de perceptie. Men heeft eerst gezegd: "Geen militairen naar Congo" en plots zegt men dat er wel militairen naar Congo gaan. Dan komt het erop aan om het aan de bevolking te kunnen uitleggen, om een democratisch draagvlak te creëren. De minister zegt zelf dat er altijd risico's verbonden zijn aan bepaalde

een meerderheid zou beslissen om zich niet aan de conclusies van de Rwanda-commissie te houden, is het nog tijd om daarover een debat te voeren.

01.22 Raymond Langendries (cdH): Wat als de omstandigheden ter plaatse anders uitvallen dan wij hopen en als er zich een drama voordoet? We doen er misschien goed aan een debat te houden nu de omstandigheden niet dramatisch zijn.

01.23 Minister André Flahaut: Onze militairen nemen niet deel aan een gewapende operatie maar aan een opleidingsopdracht.

Er zullen regelingen worden getroffen om ze te evacueren in geval van probleem.

Dit gezegd zijnde houdt elke operatie, waar zij ook plaatsvindt, risico's in.

01.26 Raymond Langendries (cdH): Mijn vraag had betrekking op de houding die België zal aannemen, wat haar internationale geloofwaardigheid betreft, in toestanden waarvan niemand kan zeggen dat ze zich nooit meer zullen voordoen.

01.27 Roel Deseyn (CD&V): Le CD&V n'est pas opposé à certaines démarches proposées par le gouvernement. Il est néanmoins délicat d'expliquer à la population que des militaires sont envoyés au Congo. alors qu'il a été

operaties. Daarom is het des te belangrijker dat wij verder blijven informeren. Als men zegt: "Geen militairen naar Congo" en er dan plots toch militairen naar Congo worden gestuurd, is het belangrijk om daarover te blijven discussiëren in het Parlement en dit in overeenstemming te brengen met de aanbevelingen die eerder gedaan werden. Vandaar dat ik dat een zeer nuttige oefening acht.

01.28 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Mevrouw de voorzitter, ik noteer dat de regering onverkort de conclusies van de Rwanda-commissie wenst te handhaven. Ik mag er dan ook van uitgaan dat de regering er zeker geen bezwaar zal tegen hebben dat wij militaire operaties in Centraal-Afrika toetsen aan de conclusies van die Rwanda-commissie. Ik vrees dat daardoor duidelijk zal worden dat deze operatie niet in overeenstemming is met die conclusies.

De **voorzitter**: Ik ben zo vrij te denken dat u vooruitloopt op conclusies die nog moeten komen, waarde collega. Het is duidelijk dat dit niet de laatste keer zal zijn dat we over de gebeurtenissen en de situaties in Afrika in het algemeen, en in Congo in het bijzonder, discussiëren.

Ik dank de collega's van de commissie voor de Landsverdediging en hun voorzitter voor hun medewerking. Wij gaan verder met de punten die op de agenda staan voor de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

*La réunion publique de commission est levée à 15.26 heures.
De openbare commissievergadering wordt gesloten om 15.26 uur.*

précédemment déclaré que cela ne se produirait plus. Par ailleurs, une action militaire comporte toujours des risques. Aussi est-il nécessaire d'organiser à ce sujet un débat approfondi au Parlement.

01.28 Francis Van den Eynde (VLAAMS BLOK): Je prends note que le gouvernement adhère sans restriction aux conclusions de la commission Rwanda. Il ne verra donc aucune objection à ce que nous évaluions l'opération militaire en Afrique centrale sur la base du rapport de la commission. Il ressortira indubitablement de cette confrontation que l'opération est en contradiction avec les conclusions de cette dernière.

Le **président**: Ce n'est sans doute pas la dernière fois que nous débattons de ce sujet.